

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/452/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

30/2012. (I. 31.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **I. r. panaszos** és **II. r. panaszos**¹ 2011. augusztus 4-én előterjesztett panasza alapján indult eljárásban a 2012. január 31-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszosok 2011. augusztus 4-én postai úton terjesztették elő panaszbeadványukat a Testületnél.

I.

A II. r. panaszos a panaszbeadványban előadta, hogy 2011. augusztus 1-jén 15 óra körüli időben unokaöcsével, T. A.-val, és M. K.-val, valamint 13 éves fiával – az I. r. panaszossal – B. városba utaztak T. A. gépkocsijával. Miután egy autókereskedésből távoztak, B. városba rendőrök igazoltatták őket, és kikísérték a községből. Ezt az intézkedést korrektnek gondolja a panaszos.

Sérelmezi ugyanakkor az előbbi eseményeket követően F.on, az orvosi rendelőnél történt igazolás módját, mivel annak során a rendőrök az I. r. panaszost tőle elválasztva faggatták arról, hogy a nap folyamán merre jártak. Az I. r. panaszos mindenben vele egyezően nyilatkozott, az igazat mondta el. Ezután közúti ellenőrzésre hivatkozva a rendőrök

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

átvizsgálták az autót, és mindannyiukat megmotozták, még a cipőket is ellenőrizték. Mire a panaszosok és társaik a személyazonosító irataikat odaadták, egy másik rendőrautó is a helyszínre érkezett. A panaszos elmondta az intézkedő rendőröknek, hogy már ellenőrizték őket B. városban, de a rendőrök azt válaszolták, hogy az „nem ide tartozik”. Az intézkedő rendőrök a panaszosoktól és társaiktól a telefonkészülékeiket is elkérték, szétszedték, és a telefonok, valamint a SIM kártyák adatait rögzítették. Amikor a panaszos megkérdezte, hogy erre miért van szükség, azt a választ kapta, hogy „jobb lesz, ha odaadják, mert ha nem, beviszik őket a rendőrségre”. Ekkor már nagyon megijedt a panaszos, és eleget tett a rendőrök felhívásának, mivel a kisfia is vele volt, és nem akarta őt semmilyen egyéb atrocitásnak kitenni. Ez a közúti ellenőrzés kb. 50 percig tartott, és fényes nappal, több száz ember szeme láttára zajlott, amit a panaszos nagyon megalázónak és érthetetlennek tartott. A II. r. panaszos úgy gondolja, hogy mindez cigány származása miatt történhet.

Miután a rendőrök elengedték őket, továbbhaladtak a gépjárművel. A vasútállomásnál azonban két motoros rendőr közeledett feléjük, akik az autókban ülő rendőröknek kézjelzéssel mutattak valamit, a panaszos véleménye szerint azt, hogy megfordulva átveszik a panaszos autójának kíséretét. Ekkor a panaszosok már végképp nem értették, hogy mi történik, mert a motoros rendőrök többször rájuk dudáltak és reflektorral jelezgettek annak ellenére, hogy a panaszosok a gépjárművel a megengedett sebességet nem lépték túl, és a szabályoknak megfelelően közlekedtek. A panaszosok ekkora már nagyon féltek a számukra érthetetlen események miatt.

Útjukat megszakítva a panaszosok a gépkocsival befordultak a b.i OMV benzinkútra, hogy tankoljanak. A két motoros rendőr követte őket. A panaszos bement a shopba, ezalatt a rendőrök a motorról leszálltak, és a járművüktől kb. 10 m-re eltávolodtak. A rendőrök egyike benézett a shop ablakán, és a panaszost követte a szemével, majd ráütött az ablakra. Ezután mindkét rendőr a shop kijáratánál várakozott, majd mikor a panaszos kiment, a motorokhoz futottak, felkapták a sisakjukat, és tovább követték a panaszosok gépjárművét. A II. r. panaszos szerint, ha bármilyen nem várt okból fékezésre kényszerültek volna, az „autójukon kötöttek volna ki”. Egymás mellett haladva a rendőrök több alkalommal dudáltak, „refiztek”.

Egy ABC-nél a panaszos társasága megállt a parkolóban újságot és gyümölcsöt vásárolni. Az autótól kb. 6-8 méterre megálltak a rendőrök is, a motort leállították, és a sisakot levették. Elindultak a panaszos felé, hogy utána menjenek a boltba. A panaszos azonban ezt észelve nem mert bemenni az üzletbe. Végül a fiát, az I. r. panaszost kérte meg, hogy ő menjen be vásárolni.

A panaszosok társaikkal az üzlet sarkánál a parkolóban álldogáltak, és nem tudták, hogy mit is kellene tennünk. A II. r. panaszos felhívta egy nem cigány ismerősét, hogy segítséget kérjen tőle. Az ismerős kb. 17 órakor érkezett a parkolóba, majd felhívta az RTL Klub egyik újságíróját is, aki 35-40 perc alatt szintén megérkezett. Odament a rendőrökhöz, valamint beszélt velük, majd odament a panaszoshoz és azt mondta, hogy az egyik rendőrt ismeri. A panaszosok elmondták neki az egész délután történetét, mire az újságíró azt mondta, hogy ha annak lesz folytatása, ír róla egy cikket. Miután az újságíró beszélt a rendőrökkel, a motoros rendőrök távozni készültek. Elindulásukkor kérte a panaszos, hogy igazolják magukat, de ők az azonosító számukat arra hivatkozva, hogy nem intézkedtek a panaszossal szemben, nem adták meg.

Ezt követően a panaszosok a helyi rendőrörsre mentek, hogy panaszt tegyenek. Az ügyeletes – az őrsparancsnokkal telefonon egyeztetve – azt mondta neki, hogy vagy másnap reggel 8 órakor visszamennek a rendőrörsre, hogy panaszt tegyenek, vagy még aznap bemennek a F. Rendőrkapitányságra, és ott adják elő a panaszukat. A panaszosok ez utóbbi megoldást választották.

A panaszosok a történetekkel összefüggésben sérelmezik a folyamatos zaklatást, a rendőrök előítéletes magatartását, az ABC-nél tanúsított „pszichikai nyomást”. A panaszosok úgy vélik, hogy mindez a cigány származásuk miatt történt.

A panaszfelvételt végző rendőr a panaszosok előadása szerint nem tájékoztatta őket a Testülethez fordulás lehetőségéről. A F. Rendőrkapitányságon a jegyzőkönyv felvétele után találta meg a II. r. panaszos a rendőrség aulájában a Testület szórólapját.

Mindezek alapján kérték a panaszuk kivizsgálását.

2) A II. r. panaszos csatolta a rendőrségi bejelentéséről 2011. augusztus 1-én a F. Rendőrkapitányságon készült jegyzőkönyvet.

A panaszos abban előadta, hogy T. A.-val és M. K.-val, illetve fiával (I. r. panaszossal) B. városába mentek egy autókereskedésbe, majd F. városában megálltak egy kocsmánál, ahol szódát, kólát és kávéfogyasztottak. A rendőrség közelében lévő orvosi rendelőnél megállította őket egy rendőrségi autó. A két rendőr elkérte az irataikat, eközben odaérkezett még egy rendőrautó. A rendőrök végignézték az autót, de nem találtak semmilyen hibát, így nem büntették meg őket. Viszont a rendőrök elkérték és szétszedték az II. r. panaszos telefonját, illetve T. A. és az I. r. panaszos telefonját is, kiírtak belőle valamilyen számot, a SIM kártya adatait és az IMEI számot is. Átvizsgálták a I. és II. panaszos és T. A. ruházatát is. Ezután a rendőrök visszaadták a papírjaikat, a panaszosok és társaik pedig elindultak a gépkocsival hazafelé. Útközben végig ment utánuk egy rendőrautó, majd B. városban szemből megjelent 2 motoros rendőr. A II. r. panaszos látta, ahogy az egyikük mutatta a kezével a többi rendőrnek, hogy megfordul. Ezután ez a két motoros rendőr ment utánuk egészen B.ig, a Penny Market üzlet mellett lévő OMV kútig, ahol T. A. leparkolt a gépkocsival. Ezután T. A. elkezdte megtankolni az autót, a II. r. panaszos pedig bement a shopba, hogy kifizesse az üzemanyag árát. A két motoros járőr eközben odaparkolt a bejárathoz. Amíg a II. r. panaszos a shopban volt, az idő alatt az egyikük megütötte a shop ablakát, mire a II. r. panaszos odanézett, azonban a rendőr nem szólt semmit, csak nézett befelé.

Ahogy a panaszosok elindultak az autójukkal, a rendőrök is gyorsan felvették a sisakjukat, majd utánuk mentek. Dudáltak is, de nem állították meg a panaszosok autóját.

B. városában az ABC zöldséges részénél a panaszosok megálltak az autóval, és a II. r. panaszos beküldte a fiát, az I. r. panaszost az üzletbe, hogy vegyen gyümölcsöt és újságot. A II. r. panaszos és társai legalább egy órán keresztül álltak ott a zöldséges előtt, és vártak, de a rendőrfőőrök nem mentek el onnan. Ekkor a panaszos mérges lett, és felhívta az RTL Klub hírcsatorna egyik munkatársát. Kb. 40 perccel később megérkezett az újságíró, és beszélt a rendőrökkel. Azt, hogy miről beszéltek, a II. r. panaszos nem tudja, de egyszer csak elment a

két motoros járőr. Ezután az újságíró annyit mondott a panaszosoknak, hogy egyelőre nem akar cikkel írni a történekről, de ha folyamatban lesz az ügy, akkor ír egyet.

A II. r. panaszos sérelmezi, hogy két településen keresztül kísérték a rendőrök, úgy érzi, ennek csupán cigány származásuk volt az oka.

3) A panaszosok 2011. szeptember 8-án fellebbezést nyújtottak be a panaszt elutasító rendőrségi határozat ellen, és kérték, hogy ügyükben a Testület végezzen vizsgálatot.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A r. törzsőrmester a 2011. augusztus 1-jén kelt jelentésében előadta, hogy szolgálata teljesítése során aznap 16 órakor F. városában intézkedés alá vonta T. A.-t, valamint 3 utasát (köztük a panaszosokat), amikor egy Opel Vectra típusú járművel közlekedtek a város területén. Az intézkedésre, azért került sor, mert a Megyei Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: SMRFK) Főügyelete az ügyeletest arról értesítette a nap folyamán, hogy a gépjárművet és az utasokat már a járőrök is igazoltatás alá vontak aznap, és az országos nyilvántartásban leellenőrizték őket, továbbá arról, hogy az érintettek korábban követtek már el vagyon elleni bűncselekményeket. A r. törzsőrmester az intézkedés során az ügyeleten keresztül ellenőrizte az Körözési Információs Rendszerben (KIR) a gépkocsiban utazó személyeket, valamint a gépjárművet, amelyek abban nem szerepeltek. Az intézkedésben segítséget nyújtott egy másik járőrpáros a r. főtörzsőrmester, valamint a r. zászlós is. Ezt követően a r. főtörzsőrmester az ügyeletvezető utasítására csomag-, valamint ruházatátvizsgálást végzett a négy utasnál, amely során bűncselekményből származó eszközt nem talált. Ruházatátvizsgálás során T. A.-nál 1 db Nokia 6070-es típusú mobiltelefont, a II. r. panaszosnál 1 db Nokia 6303C típusú mobiltelefont, az I. r. panaszosnál pedig 1 db Nokia XPress Musik típusú mobiltelefont találtak. Ezeket a r. törzsőrmester az ügyeleten keresztül ellenőrizte a körözési rendszerben, de a lekérdezés szintén nemleges eredményt hozott. A r. törzsőrmester az intézkedést 16 óra 35 perckor fejezte be. Az intézkedés alá vont személyek a helyszínen az intézkedéssel szemben panasszal nem kívántak élni.

2) A r. törzsőrmester 2011. szeptember 14-én kelt jelentésében előadta, hogy 2011. augusztus 1-én 16 órakor igazoltatás alá vonta II. r. panaszost, az I. r. panaszost, továbbá T. A., és M. K. látrányi lakosokat, amikor egy Opel Vectra típusú személygépjárművel közlekedtek F. városában L. város irányába. A r. törzsőrmester a gépjárművet KRESZ 6. §-a alapján megkülönböztető jelzéssel állította meg. Az intézkedést követően az eligazítás szerint folytatta a szolgálatot, a személygépjárművet nem kísérté tovább. A r. törzsőrmester tájékoztatta a panaszost, hogy az Rtv. szerint az intézkedéssel szemben panasszal élhet.

3) A r. zászlós és a másik r. zászlós 2011. augusztus 1-jén készített jelentésükben előadták, hogy aznap két balatoni város bel- és külterületén látottak el szolgálatot. 15 óra 15 perckor a SMRFK Főügyelete a szolgálati rádión keresztül tájékoztatta a szolgálatban lévő állományt, hogy B. város területén megjelent egy személygépkocsi, amelyben négy személy utazik. A tájékoztatásban elhangzott, hogy a járműben tartózkodó személyek besurranásos lopás elkövetésével hozhatóak kapcsolatba. Az utasításnak megfelelően a F. városban tartózkodó

járőrpáros ellenőrzés alá vonta a gépjárművet és utasait. Az intézkedés után a panaszos gépjárműve B. város irányába haladt tovább, melyről tájékoztatták a jelentést készítő r. zászlóst és társát. A panaszosokkal szemben F. városában intézkedő rendőrök közölték továbbá, hogy a járművet elkísérik B. városába, és kérték, hogy a r. zászlósok onnan folytassák a jármű figyelését.

A gépjármű behajtott a OMV töltőállomásra, majd onnét továbbindulva egy áruház parkolójába ment.

Kis idő elteltével odalépett a r. zászlósokhoz egy férfi, aki elmondta, hogy őt az RTL Klub arról értesítette, hogy ok nélkül zaklatják a rendőrök a tisztességes állampolgárokat. A r. zászlósok elmondták neki, hogy nem áll módjukban nyilatkozni az eseményekről, ha információt szeretne bármiről is, vegye fel a kapcsolatot a F. Rendőrkapitányság ügyeletesével. Ezután az ügyletvezető utasítására az eligazításnak megfelelően folytatták a járőrszolgálatot. Az érintett járművel és a benne ülő személyekkel szemben nem fogantatosítottak semmilyen intézkedést.

4) A panasz elbírálásáról szóló, 2011. szeptember 1-én kelt határozatban a F. Rendőrkapitányság vezetője elutasította a panaszosok panaszát. Az indokolás szerint a F. Rendőrkapitányság járőrei 2011. augusztus 1-jén 16 órakor vonták intézkedés alá a panaszosokat és a velük egy járműben utazó személyeket, majd a Rtv. 29. §-a alapján – Szolgálati Szabályzat 38. §-ban előírtaknak megfelelően – igazoltatást hajtottak végre. Az intézkedés az érintettek személyazonosságának megállapításáig, és a kötelező információs rendszerekben történő ellenőrzés végrehajtásához szükséges ideig tartott, ezt követően az intézkedés alá vont személyek távoztak, a járőrök pedig a belső – nem nyilvános – szabályzatok és a parancsnoki meghatározások alapján folytatták járőrtevékenységüket, ahogyan a többi rendőr is, akikkel a panaszos útja során találkozott. A panaszos által sérelmezett rendőri jelenlét bűnügyi, közrendvédelmi, határrendészeti, közlekedésrendészeti célok érdekében és a Szolgálati Szabályzat 87. §-a alapján zajlott, amely szükségszerűen a közterületek, nyilvános helyek ellenőrzésével jár. A panaszos által vitatott rendőri intézkedés jogszerű és szakszerű volt, ezzel kapcsolatban mulasztás, kötelelességszegés nem állapítható meg.

5) A F. Rendőrkapitányság vezetője 2011. szeptember 14-én kelt átiratában előadta, hogy a panaszban említett helyen és időben gépjárművel a r. törzsőrmester, a r. főtörzsőrmester, a r. zászlós és a r. főtörzsőrmester teljesített szolgálatot.

Az intézkedés oka, jogalapja az SMRFK Főügyelet azon tájékoztatása volt, miszerint a T. A. által vezetett jármű és utasai kapcsolatba hozhatóak lopás bűncselekményének elkövetésével. Az intézkedő rendőrök igazoltatás alá vonták a járművet és a benne utazókat, ennek törvényi körülményeit közölték az intézkedés alá vontakkal. A panaszost az intézkedés alkalmával tájékoztatták panaszjogáról.

Az SMRFK Főügyelet közövényt adott ki, ezért a F. Rendőrkapitányság Közlekedésrendészeti Osztály járőrei: a r. törzsőrmester, a főtörzsőrmester észlelve a járművet, intézkedés alá vonták annak utasait. Intézkedésük során csatlakozott hozzájuk a Közrendvédelmi Osztály két munkatársa, a r. zászlós és a r. főtörzsőrmester. A rendőrök az intézkedés során jármű- és csomagátvizsgálást végeztek, majd jelentésben rögzítették a

személyek telefonszámait, és a körözési rendszerben lekérték az azonosított IMEI-számú mobiltelefonokat. Az intézkedés során bűncselekményből származó tárgyat nem találtak, a panaszos és társai folytatták útjukat.

A panaszos megállítása az 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 6. § (2) bekezdése szerint történt. Az intézkedő rendőrök valóban elkérték a panaszos telefonját, mivel az SMRFK Főügyelet körözüvénye alapján annak körözési rendszerben történő ellenőrzése vált szükségessé.

Intézkedés közben csupán az intézkedéshez szükséges párbeszéd zajlott a rendőrök és az intézkedés alá vontak között. A szolgálati gépkocsival érkezett rendőrök szolgálati nyári öltözetben voltak, a motoros járőrök a rendszeresített speciális szolgálati öltözetben láttak el szolgálatot.

Az intézkedést követően a panaszos és társai távoztak, nem került sor előállításukra, a panaszosokkal szemben a megpanaszolt intézkedéssel összefüggésben nem indult eljárás.

Az intézkedést követően a járőrök folytatták útjukat – ezt a panaszosok tévesen kíséresként értékelték. Kísérés nem történt, a járőrök nem közlekedtek – soha nem is közlekednek – „féktávolságon belül”, a Közlekedésrendészeti Osztály járőrei „nomen est omen” különösen nem tanúsítanak ilyen balesetveszélyes magatartást.

A motoros járőrök a kiírásuk szerinti útvonalukon közlekedtek, ennek során a főügyeleti körözüvény adatait szem előtt tartva felfigyeltek a körözüvénnyel érintett járműre, majd ad hoc jelleggel arra irányították útvonalukat. Kísérés, követés ezután sem történt.

6) Az SMRFK 2011. október 6-án kelt határozatával a rendőrségi panaszeljárást a Testület érdemi döntéséig felfüggesztette.

III.

A Testület tekintettel arra, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerinti eljárásának feltételei fennálltak és a panaszos kérte, hogy a panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el, az Rtv. 93. § (3)–(4) bekezdése alapján átvette a panasz kivizsgálását a rendőrségtől.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – az alábbi megállapításra jutott.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosoknak 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésben foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54.§ (1) bekezdésben rögzített emberi méltósághoz, továbbá az 59. § (1) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jogát, és a 70/A §-ban rögzített diszkrimináció tilalmát.

1) A panaszosok által előadott sérelmek kapcsán a Testületnek mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az Rtv. rendelkezései értelmében a beadvány vizsgálatára rendelkezik-e jogszabályi felhatalmazással. Ennek keretében a Testület értékelte, hogy a panaszt arra jogosult terjesztette-e elő, illetve, hogy kit tekint az eljárásban panaszosnak, ugyanis a konkrét esetben a II. r. panaszos részben a rendőrök vele szemben tanúsított eljárását sérelmezi, részben ugyanakkor a fiával, az I. r. panaszossal szemben végrehajtott intézkedéseket.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. fejezetében, a Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”. A (3) bekezdés értelmében az (1) bekezdésben meghatározott esetekben a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat.

A Testület a beadványokat tartalmuk szerint bírálja el, így attól függetlenül panaszosnak tekintette a panaszos kiskorú gyermekét is, hogy a panaszos a gyermeket nem jelölte meg kifejezetten panaszosként.

A panaszos saját nevében előterjesztett kifogásait a Testület az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésében rögzített rendelkezés alapján vizsgálhatónak minősítette, az I. r. panaszost érintő sérelmekkel összefüggésben pedig a II. r. panaszos eljárási jogosultságát az alábbiak szerint vizsgálta meg.

A Testület rendelkezésére bocsátott iratokból megállapítható, hogy az I. r. panaszos 1997. december 14-én született, tehát a sérelmezett események idején még nem töltötte be a tizennegyedik életévét.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 12. §- szerinti kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött. 12/B. § (1) bekezdése szerint továbbá cselekvőképtelen az a kiskorú, aki a tizennegyedik életévét nem töltötte be.

A hivatkozott rendelkezéseket jelen ügyre vetítve megállapítható, hogy az I. r. panaszos a sérelmezett események idején cselekvőképtelennek minősült, így helyette törvényes képviselőjeként eljárva édesapja, a II. r. panaszos jogosult volt panaszt előterjeszteni.

A Testület a fentiek alapján vizsgálta azt, hogy az I. r. és a II. r. panaszost a rendőrök jogszerűen igazoltatták-e, ennek során jogszerűen tettek-e fel kérdéseket a kiskorú I. r. panaszosnak, hogy jogszerűen zajlott-e a ruházat- és gépjármű átvizsgálás, illetve, hogy a panaszosok „kísérése” és az intézkedés helyszínének a megválasztása okozott-e jogsérelmet.

2) A panaszos beadványa és a rendőrség rendelkezésre bocsátott iratok alapján a Testület vizsgálta a panaszosok igazoltatásának jogszerűségét.

A rendőrség feladata az Rtv. 1. §-a értelmében a közbiztonság és a közrend védelme, az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése, az államhatár rendjének fenntartása, a

terrorizmus elleni küzdelem és az Rtv.-ben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés. A rendőrség a bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését. [Rtv. 1. § (2) bekezdés 1. pont]

A Testület utal továbbá a rendőrt terhelő intézkedési kötelezettségre, amelyet az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szabályoz. Eszerint: a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. A Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyen hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

A Testület felhívja a figyelmet arra is, hogy a Szolgálati Szabályzat fentebb említett 3. §-ának (1) bekezdésében írt „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése” fordulata nyilvánvalóan nem jelenti azt, hogy az adott bűncselekménynek, illetőleg szabálysértésnek valójában fenn is kell állnia: elegendő ugyanis szemrevételezéssel és a rendelkezésre álló vizsgálati eszközökkel az arra megalapozottan utaló körülmény észlelése.

Utal továbbá a Testület az igazoltatás Rtv. 29. § (1) bekezdésben rögzített szabályaira. Eszerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A rendőri jelentések szerint a rendőrök a panaszost azért vonták igazoltatás alá, mert a T. A. által vezetett jármű és utasai bűncselekmény elkövetésével voltak összefüggésbe hozhatók. A F. Rendőrkapitányság vezetője 2011. szeptember 14-én kelt átiratában előadta, hogy a panaszban említett helyen és időben szolgálatot teljesítő rendőröket az SMRFK Főügyelete körözvényben arról tájékoztatta, hogy a panaszost szállító gépjármű és utasai besurranásos lopások elkövetésével hozhatóak kapcsolatba, és kérte, hogy vonják a járművet és a benne utazókat is intézkedés alá. Az intézkedő rendőrök ezzel egyezően arról tettek jelentést, hogy az SMRFK Főügyelete a szolgálati rádión keresztül arról tájékoztatta a szolgálatban lévő állományt, hogy B. város területén megjelent egy személygépkocsi, amelyben négy személy utazik. A tájékoztatásban elhangzott, hogy a járműben tartózkodó személyek besurranásos lopás elkövetésével hozhatóak kapcsolatba. A rendőrség előadását alátámaszja az is, hogy utóbb az eseményekkel összefüggésben büntetőeljárást is kezdeményezett a rendőrség.

A jelen esetben – a Testület álláspontja szerint – a körözvény tartalma alapján fennállt annak a gyanúja, hogy a gépjármű és utasai érintettek valamilyen jogellenes magatartás elkövetésében. A rendőröknek ezen gyanú alapján intézkedési kötelezettségük keletkezett, és ennek eleget téve – kellő jogalap birtokában - vonták igazoltatás alá az Rtv. 29. § alapján a panaszosokat és társaikat.

A rendőrök intézkedésére mindezek alapján a Testület álláspontja szerint az Rtv. 29. § (1) bekezdésében megfogalmazott bűnüldözési célzat kellő jogalapot biztosított, ezért az igazoltatás kapcsán nem sérült a panaszosok személyes adatok védelméhez fűződő joga.

A Testület ehelyütt ismételtlen megjegyzi, hogy ez a megállapítása nem jelent az ügyben érdemi állásfoglalást a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban

3) A Testület ezt követően a ruházat- és járműátvizsgálás jogszerűségét vizsgálta.

Az Rtv. 29. § (6) bekezdése szerint a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-a tovább részletezi a fenti szabályt, eszerint a ruházat, csomag és jármű átvizsgálása bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése tárgyi bizonyítási eszközeinek felkutatására, közbiztonságra veszélyes eszközök kiszűrésére irányulhat. Ruházat-, csomag-, járműátvizsgálásra kerülhet sor különösen:

- a) igazoltatás során,
- b) fokozott ellenőrzés során,
- c) személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor,
- d) rendezvény, esemény alkalmával meghatározott területre belépő személyek esetében,
- e) az állam működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából fontos létesítményekbe való be- és kilépéskor.

Tekintettel arra, hogy a Testület a fentiek szerint elfogadta azon rendőri előadást, hogy a panaszosok igazoltatására a körözünyben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési okból – azaz elsősorban esetlegesen bűncselekmény elkövetéséből származó vagy bűncselekmény elkövetéséhez eszközként használható tárgyak felkutatása céljából – került sor, a Testület álláspontja szerint ezen tevékenység körében jogszerűen történt a panaszosok ruházatának és gépjárművének átvizsgálása, illetve annak keretében telefonjaik adatainak a körözési rendszerben történő ellenőrzése is.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz való joga, illetve az emberi méltósághoz való joga a ruházat-, csomag- és gépjármű átvizsgálás kapcsán.

4) A panaszosok sérelmezték, hogy az intézkedő rendőrök a kiskorú I. r. panaszosnak – őt az édesapjától félrevonva, elkülönítve – kérdéseket tettek fel arra vonatkozóan, hogy korábban merre jártak a gépkocsi utasai.

A rendőri felvilágosítás-kérésről az Rtv. 32. §-a rendelkezik: a rendőr feladatának ellátása során bárkihez kérdést intézhet, felvilágosítást kérhet, ha alaposan feltehető, hogy a megkérdezett olyan közlést tehet, amely a rendőri feladatok teljesítéséhez szükséges. A normaszöveg szerint, ha jogszabály másként nem rendelkezik, az, akitől a rendőr felvilágosítást kér, az általa ismert tényekkel, adatokkal kapcsolatos válaszadást nem tagadhatja meg. Az idézett 32. § – mint az Rtv. V. Fejezetében rögzített önálló rendőri intézkedés – célja, hogy a rendőri feladattal összefüggő információkat a rendőrség megismerhesse.

Az ügy szempontjából lényeges rendelkezése az idézett jogszabályhelynek, hogy akitől a rendőr felvilágosítást kér az – *ha jogszabály másként nem rendelkezik* – a válaszadást nem

tagadhatja meg. A „ha jogszabály másként nem rendelkezik” fordulat értelmezése levezethető az Rtv. indokolásából, amely egyértelmű abban a vonatkozásban, hogy: „A kért köteles a rendőr kérdéseire válaszolni. E kötelezettség nem korlátlan, külön jogszabályokban meghatározott esetekben – titokvédelmi előírások, vallomástétel alóli mentesség stb. – a felvilágosítás megtagadható.”

Látható tehát, hogy bár nem a Be. szerinti eljárási cselekményről volt szó, az intézkedés jellegéből fakadóan a más jogszabályok (pl. a Be.) által rögzített eljárási garanciák érvényesülését ebben a vonatkozásban biztosítani kell, mivel azok alkalmazását az Rtv. 32. §-ának utaló rendelkezése felhívja.

A Testület ezért megvizsgálta a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) tanúvallomás tételére vonatkozó rendelkezéseit. A Be. 86. §-a korlátozza a kiskorúak tanúkénti kihallgatását: tizennegyedik életévét meg nem haladott személyt csak akkor lehet tanúként kihallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható. A kiskorú gondozója jelenlétének lehetőségét az ilyen kihallgatásnál biztosítani kell. A Be. 82. § (1) bekezdés a) pontja értelmében pedig a terhelt hozzátartozója tanúvallomás tételére nem kötelezhető. A Be. tehát többszintű védelmet biztosít a kiskorú személyeknek azzal a kényszerrel szemben, hogy esetleg saját hozzátartozójukra, szülőjükre nézve kelljen „terhelő” információt megadniuk a hatóságok számára. Azonban, amennyiben valóban úgy zajlottak le az események, ahogyan azt a panaszos előadta, akkor a panaszolt esetben a kiskorú hasonló jellegű védelmet nem kapott: rendőr máshonnan (pl. a panaszostól) megszerezhető információra kérdezett rá nála, ráadásul úgy, hogy a szülőjétől elválasztotta és nem figyelmeztette a gyermeket, hogy a kérdésre nem köteles válaszolni.

A Testület itt utal továbbá a gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt, Magyarország vonatkozásában az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett egyezményre (Egyezmény), mivel az olyan alapvető elveket rögzít, amelyeket jelen esetben is fontos figyelembe venni. Az Egyezmény 3. cikke szerint a hatóságok a gyermekeket érintő ügyekben elsősorban „a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe”. A 16. cikk értelmében a gyermeket nem szabad alávetni magánéletével vagy családjával kapcsolatban önkényes vagy törvénytelen beavatkozásnak.

Jelen esetben a rendőri jelentések nem cáfolták azt a panaszosi előadást, hogy az intézkedő rendőrök beszéltek a kiskorú panaszossal is az intézkedés során. A kapitányságvezető is úgy fogalmazott átiratában, hogy a rendőrök és az intézkedés alá vontak között az intézkedéshez szükséges párbeszéd zajlott, tehát nem zárta ki előadásával annak a lehetőségét, hogy a kiskorú panaszos és a rendőrök között is zajlott diskurzus. Arról azonban, hogy arra hogyan került sor – elkülönítették-e az I. r. panaszost a II. r. panaszostól, milyen kérdéseket tettek fel neki – a rendőrök a Testület kifejezett kérdése ellenére sem nyilatkoztak.

Mindezekre tekintettel a Testület elfogadta azt a panaszosi előadást, hogy az I. r. panaszossal is beszéltek a rendőrök, és megpróbálták tőle megtudni, hogy korábban merre jártak, mit csináltak az intézkedés alá vont személyek.

Fentiekre tekintettel a Testület megállapította, hogy I. r. panaszost kérdező rendőr eljárása az Rtv. 32. §-ába ütközött, és sértette a I. r. panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.

Ahogy a Testület a 237/2009 (VIII. 5.) sz. és a 363/2010. (VII. 7.) számú állásfoglalásaiban már kifejtette, ismételten felhívja a figyelmet az Rtv. 32.§-ának utaló szabályával („ha jogszabály másként nem rendelkezik”) kapcsolatban arra, hogy ez a rendelkezés meglehetősen komoly alkalmazási nehézségeket vethet fel a rendőrség oldalán. Az említett utaló szabály ugyanis konkrét tartalom nélkül az Rtv. 32.§-ának a körébe von minden olyan jogszabályt, amely az egyes eljárásokban történt nyilatkozat-tételekkel kapcsolatban garanciális, kizáró vagy korlátozó rendelkezéseket fogalmaz meg. A Testület megállapítása szerint az említett utaló szabály – önmagában – parttalaná teszi az intézkedő rendőr eljárási kötelezettségét. A Testület ezért megfontolásra érdemesnek tartja, hogy a jogalkotó ezt a rendelkezést pontosítsa és az abban megjelenő általános felhívást konkretizálja.

5) A panaszosok sérelmezték, hogy a rendőrök követték őket, kvázi kikísérték őket a településekről.

A motoros járőrpár 2011. augusztus 1-én kelt jelentésében előadta, hogy 15 óra 15 perckor adta ki az SMRFK Főügyelete a körözvényt. Az utasításnak megfelelően a F. városban tartózkodó járőrpáros ellenőrzés alá vonta a gépjárművet és utasait. Az intézkedés után a panaszos gépjárműve B. város irányába haladt tovább, melyről az intézkedő rendőrök tájékoztatták a jelentést készítő r. zászlóst és társát, továbbá közölték velük azt is, hogy a járművet elkísérik B. városába, és kérték, hogy a motoros járőrök onnan folytassák a jármű figyelését. A rendőrök beszámolnak róla, hogy a gépjármű behajtott a B. városban található OMV töltőállomásra, majd onnét továbbindult és egy áruház parkolójába ment. A panaszosok megfigyelését a rendőrök az RTL Klub munkatársával folytatott beszélgetést követően, az ügyelet utasítására fejezték be.

A kapitányságvezető ugyanakkor 2011. szeptember 14-én kelt átiratában úgy nyilatkozott, hogy az intézkedést követően a járőrök folytatták útjukat, amit a panaszos tévesen kíséreként értékelt, ilyen cselekmény, vagyis kísérés ugyanakkor nem történt. A motoros járőrök a kiírásuk szerinti útvonalon közlekedtek, annak során a főügyeleti körözvény adatait szem előtt tartva felfigyeltek a körözvényrel érintett járműre, majd ad hoc jelleggel arra irányították útvonalukat, amerre a jármű közlekedett. Kísérés, követés ezután sem történt.

A F. városában igazoltatást végző rendőr 2011. szeptember 14-i jelentés-kiegészítésében szintén úgy nyilatkozott, hogy nem kíserte az intézkedés befejezése után a panaszosok gépjárművét.

Tekintettel arra, hogy időrendben a motoros járőrök jelentése esik legközelebb a panaszolt eseményekhez, ezért a vizsgálata során a Testület ezen jelentést vette alapul. Ez alapján a panaszosok és a rendőrök egyezően adták elő, hogy az igazoltatást követően továbbra is megfigyelte a panaszosokat az igazoltatást végző gépkocsizó járőrpár B. város határáig, majd onnantól az áruházig a motoros járőrök folytatták a panaszosok figyelemmel kísérését. A Testület tehát azt vizsgálta, hogy a panaszosok fent ismertetett jellegű rendőri felügyelete, „kísérése” sértett-e valamilyen alapjogot.

A Szolgálati Szabályzat 87. § (1) bekezdése rendelkezik a járőrszolgálatról, eszerint a járőrözés a közterületek és nyilvános helyek, továbbá az államhatár őrizetének, valamint a határterület és – jogszabályban meghatározott esetekben – a határterületen kívüli területek (mélységi területek) rendőri, illetve határrendészeti ellenőrzésének egyik formája. A járőrözés

során egy vagy több rendőr együttesen, előre meghatározott körzetben, illetve területen vagy útvonalon, illetve menetvonalon bűnügyi, közrendvédelmi, határrendészeti, közlekedési, illetve vízi rendészeti feladatot lát el, ellenőrzi a jogszabályok betartását, végzi a jogellenes cselekmények megelőzését, felderítését, megszakítását és az elkövetők elfogását.

Ezen feladat (jogellenes cselekmények megelőzése és felderítése, elkövetők elfogása) keretében a „rendőrségi szabályozók” adta keretek között választja meg a rendőr a cél eléréséhez szükséges eszközt, nyomozástechnikai megoldást, így akár adott – jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható – személy vagy személyek megfigyelését is.

A Testület a kérdés megítélésében alapvető jelentőséget tulajdonított ugyanakkor annak a körülménynek, hogy a panaszosokat, társaikat intézkedés alá vonták a rendőrök, a személyek és a gépkocsi adatait a nyilvántartásokban leellenőrizték, ruházatukat, csomagjaikat és a gépkocsit is átvizsgálták, sőt még telefonjaik ellenőrzését is elvégezték, mégsem találtak semmit, amely jogellenes cselekmény elkövetésének gyanúját vetette volna fel. Mindezen eseményeket követően a Testület megítélése szerint nem volt olyan legitim cél, amelynek érvényesítése érdekében a panaszosok és társaik rendőri felügyelet alatt tartása indokolt lett volna. Azzal tehát, hogy előbb az igazoltatást végrehajtó rendőrök, majd a motoros járőrpár nyomon követte a panaszosok mozgását, és a fent ismertetett útvonalon végig „kísérték” őket, a rendőrség a panaszosok fellett szükségtelenül gyakoroltak hatósági kontrollt, és azzal a panaszosok oldalán alapjogsértést valósítottak meg.

Mindezek alapján a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a panaszosok tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a velük szemben tanúsított rendőrségi magatartás – figyelemmel kísérés – miatt.

6) A panaszosok sérelmezték, hogy a rendőrök az intézkedést több száz ember láttára, fényes nappal foganatosították velük szemben.

Sem a Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz az intézkedés helyének megválasztásával kapcsolatban rendelkezéseket. Az Rtv. 2. §-ából – amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait – levezethető azonban, hogy az intézkedő rendőrök kötelesek úgy eljárni, hogy az az intézkedés alá vontnak a lehető legkisebb sérelmet okozza.

A Testület megjegyzi, hogy a rendőri intézkedések jelentős részét végzik az eljáró rendőrök közterületen vagy közterület közvetlen közelében, így szinte lehetetlen annak elkerülése, hogy az egyes intézkedéseknek szemtanúi legyenek. A Testület azt sem vonja kétségbe, hogy a közterületen foganatosított rendőri intézkedés az intézkedés alá vont számára kellemetlen, esetleg megalázó is lehet. Ugyanakkor jelen esetben sem a panaszból, sem a rendőri jelentésekből nem derül ki az, hogy a panaszosok jelezték volna az eljáró rendőröknek, hogy a helyzet számukra megalázó.

A Testület álláspontja szerint az orvosi rendelő a városközponttól relatíve távol található, így elmondható, hogy a panaszosokkal szemben a rendőrök kevésbé forgalmas helyen foganatosították az intézkedést.

A Testület a fentiek alapján úgy foglalt állást, hogy az intézkedés helyének megválasztása kapcsán a panaszosok emberi méltóságához való jogának megsértése az adott körülmények között nem valósult meg.

7) A panaszosok sérelmezték a rendőrök eljárását, véleményük szerint az egész intézkedésre csupán cigány származásuk miatt került sor.

A rendőrt megillető törvényes jogosítványok esetleges részrehajló alkalmazását a Testületnek vizsgálnia kellett részben az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdésében foglalt kötelezettség alapján, részben azért, mert az Rtv. 92. §-a szerint a Testület az alapjogsérelem megállapításáról dönt, ebbe a körbe pedig az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében előírt megkülönböztetési tilalom is beletartozik. Mindezek alapján leszögezhető: a jogszerű rendőri fellépéshez szükséges, hogy a rendőrség jogellenes megkülönböztetés nélkül éljen a rendelkezésére álló jogszabályi felhatalmazásokkal.

Az Rtv. 13. § (2) bekezdése általános jelleggel írja elő a részrehajlás intézkedés kötelezettségét. („A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.”)

A rendőrségi jelentések egybehangzóan adják elő, hogy az intézkedésük alapja az SMRFK azon körözüvénye volt, miszerint a gépkocsiban ülő panaszosok és társaik bűncselekmény elkövetésével hozhatóak összefüggésbe.

Mindezek alapján - a III/2. pontban kifejtettek szerint - a körözüvény tartalmára figyelemmel fennállt annak a gyanúja, hogy a gépjármű és utasai érintettek valamilyen jogellenes magatartás elkövetésében és ez a gyanú intézkedési kötelezettséget keletkeztetett a rendőrök oldalán az Rtv. 13. §-a alapján.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszosokkal szembeni intézkedés oka a bűncselekmény elkövetésének gyanúja, a bűnmegelőzési és bűnfelderítési cél volt, nem pedig a panaszosok etnikai származása.

A Testület a fentiek alapján úgy foglalt állást, hogy a panaszosokkal szembeni intézkedés nem ütközött az Alkotmány 70/A. §-ában rögzített diszkrimináció tilalmába.

IV.

A Testület álláspontja szerint a panaszosok igazoltatására megfelelő jogalap birtokában került sor, ezért az igazoltatás kapcsán nem sérült a panaszosoknak a személyes adatok védelméhez való joga. Szintén nem sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz való joga, illetve az emberi méltóságához való joga a ruházat-, csomag- és gépjármű-átvizsgálás kapcsán. Az intézkedés helyszínének megválasztása miatt továbbá nem sérült a panaszosok emberi méltóságához való joga. A Testület álláspontja szerint a rendőrök panaszosokkal szembeni eljárása nem sértette a diszkrimináció tilalmát.

Az a rendőr technikai megoldás, hogy a panaszosokat a rendőrök gépjárművel megfigyelték, a Testület megítélése szerint a panaszosok tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését

eredményezte. A Testület megállapította továbbá, hogy I. r. panaszost kérdező rendőr eljárása az Rtv. 32. §-ába ütközött, és sértette a I. r. panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.

A konkrét esetben megvalósult sérelmek a Testület megítélése szerint összességükben elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2012. január 31.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag